

Pressmeddelande

2011-04-28

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) överlämnar i dag rapporten **Kalorier kostar – en ESO-rapport om vikten av vikt** till Finansdepartementet. Rapporten är författad av Dan Andersson och Anna Fransson. Rapporten diskuteras också på ett seminarium kl. 13.00 till 15.30 idag.

Ungefär en dubbelt så stor andel av befolkningen är överviktig eller fet idag jämfört med för 20 år sedan. Ökningen av övervikten och fetman verkar under senare år ha planat ut. Men omkring dubbelt så många 10-åringar har hög vikt i dag jämfört med i mitten av 1980-talet, något som innebär att vuxna startar sin "viktkarriär" på en högre viktnivå. Även om ökningen planar ut bland de unga, kommer cirka 35 årskullar med högre ingångsvikt i vuxenlivet att höja genomsnittet under decennier framöver. Denna utveckling är inte utan konsekvenser. Tydligast drabbas naturligtvis de överviktiga eller feta, i värsta fall genom förtida död. Den ökande vikten är i dag ett påtagligt folkhälsoproblem. Konsekvenserna är också kännbara för samhället i stort, bl.a. genom kostnader för produktionsbortfall och vård.

Rapporten behandlar både orsakerna till och konsekvenserna av viktökningen för personer och samhället, och de utmaningarna som följer för samhället. Den grundläggande förklaringen till viktökningen är enkel; man tar in fler kalorier än man förbränner. Detta förklaras i sin tur av flera samverkande faktorer som t.ex. ökad tillgång till billiga kaloririka livsmedel och minskad fysisk aktivitet. Även ändrade relativpriser, exempelvis att animaliska produkter blir relativt billigare än vegetabiliska och att relativpriset för sötningsmedel fallit, har lett till ett högre energiinnehåll per enhet konsumerad mat eller dryck.

I rapporten beräknas både berörda individers och samhällets kostnader för fetma. Individernas kostnad för fetma (här räknat som tre förlorade levnadsår) är höga och kan sammantaget i Sverige värderas till omkring 35 miljarder kronor per år. Denna är osäker eftersom det saknas tillförlitlig information om effekterna på livslängden för svenskar med viktproblem. Individer med fetma förlorar därutöver i produktivitet och påverkas negativt i sina sociala relationer.

Kostnaden för produktionsbortfall genom sjukfrånvaro och vårdkostnad till följd av övervikt och fetma var cirka 15 miljarder kronor år 2003. Kostnaderna kan enligt rapporten komma att öka med mellan 40 och drygt 80 procent fram till år 2020.

Enligt rapporten finns det ett antal skäl för offentliga åtgärder. Ett viktigt motiv är att övervikt och fetma medför kostnader även för andra än de som orsakar dem. En ökande andel överviktiga och feta leder också till förändrade normer i samhället som på sikt ökar andelen ytterligare, dvs. problemet skapar i sig fortsatta problem. I dag finns det dock inte tillräckligt bra beslutsunderlag för att med betryggande säkerhet kunna avgöra vilka åtgärder som är mest lämpliga för att åtgärda fetma. Författarna pekar bl.a. på att förebyggande åtgärder – t.ex. allmänna folkhälsoundersökningar av den vuxna befolkningen – är att föredra eftersom det är svårt för redan överviktiga att återfå normalvikt. Dock menar författarna att samhällsliga investeringar som uppmuntrar till ökad fysisk aktivitet – t.ex. i cykelbanor – har en tydlig samhällsekonomisk vinst.

För frågor om rapporten kontakta författaren Dan Andersson, tel. 070-574 99 96.

För ytterligare information om ESO:s verksamhet, kontakta kanslichef Mikael Åsell, tel. 08-405 19 64, eller besök expertgruppens hemsida www.eso.expertgrupp.se.

Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi (ESO) är en kommitté under Finansdepartementet, med uppdrag att självständigt bidra till att bredda underlaget för framtida samhällsekonomiska och finanspolitiska avgöranden. ESO tar fram analyser och policyrekommendationer som baseras på aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Arbetet bedrivs huvudsakligen genom att forskare och institutioner får i uppdrag att genomföra kvalificerade studier. Undersökningar utförs även i egen regi. ESO beslutar självständigt vilka ämnen som ska behandlas och vilka rapporter som ska publiceras.